

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний університет
«КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практикум
для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка»

Київ 2025

УДК 330.341.1 (076.5)

Укладачі: *О. В. Ареф'єва* – д-р екон. наук, проф.,
С. Т. Пілецька – д-р екон. наук, проф.,
М. М. Андрієнко – канд. екон. наук, доц.

Рецензент *В. Є. Командровська* – канд. екон. наук, доц., доцент кафедри економіки та бізнес-технологій ФЕБА (Державний університет «Київський авіаційний інститут»)

Затверджено Науково-методично-редакційною радою
Національного авіаційного університету
(протокол № 5/24 від 16.05.2024).

Економіка і організація інноваційної діяльності:
Е 457 практикум / уклад.: *О. В. Ареф'єва, С. Т. Пілецька,*
М. М. Андрієнко. – К.: КАІ, 2025. – 48 с.

Містить теоретичні відомості, різні види завдань до практичних занять за тематикою курсу, а також список джерел. Укладено згідно з програмою дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності».

Для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка».

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Економіка і організація інноваційної діяльності» є обов'язковою дисципліною, що входить до циклу дисциплін професійної підготовки здобувачів вищої освіти та спрямована на забезпечення інтеграції попередньо набутих знань і вмінь та становить основу економічного профілю в підготовці фахівців у сфері економіки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» є вивчення методів та прийомів інноваційної діяльності, формування у студентів знань і навичок раціональної організації та економічного обґрунтування напрямків інноваційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки.

Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна (в сукупності з іншими освітніми компонентами) [49], [51].

Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

Уміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі з новими об'єктами та у невизначених умовах.

Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна (в сукупності з іншими освітніми компонентами).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Здатність оцінювати та забезпечувати ефективність розвитку економічних систем.

Здатність формувати та обґрунтовувати ціннісні пріоритети.

Здатність до застосування технологій інтелектуалізації та цифровізації середовища.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля [50].

Практикум складено для надання здобувачу вищої освіти необхідної методичної допомоги з метою успішного вивчення ним даної дисципліни.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1 ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1 СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ Практичне заняття 1–2

План

1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів. Сутність сфери інноваційної діяльності. Поняття новини, нововведення, інновації, інноваційною процесу. Сфера інноваційної діяльності.

2. Основні етапи (наука, дослідження, розроблення, виробництво, використання) та стадії (наука – техніка – виробництво) інноваційного процесу. Моделі інноваційного процесу. Взаємозв'язок окремих видів інноваційних процесів.

3. Система класифікації інновацій. Практичне значення класифікації інновацій. Виокремлення інновацій за такими ознаками: характер діяльності, технологічні параметри, галузево-функціональний вид діяльності, місце в системі, причини виникнення. Типи інновацій: продуктова, технологічна, сировинна, організаційна, збутова, інфраструктурна. Функції інновацій: базова, поліпшуюча, псевдоінновація.

4. Життєвий цикл інновацій. Циклічна концепція розвитку інновацій. Поняття інноваційного циклу. Фази життєвого циклу інновацій. Інноваційний ланцюг. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на життєвий цикл інновацій.

Основні поняття: інновації, інноваційні процеси, сфера інноваційної діяльності, класифікація інновацій, функції інновацій, життєвий цикл інновацій, інноваційний цикл.

Література: [1], [8–10], [25], [28], [30–32], [34], [39–41], [43], [45], [47–48].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Сутність інноваційного процесу.
2. Принципи класифікації та кодування інновацій, приклади класифікацій.
3. Критерії вибору пріоритетів в інноваційній сфері.
4. Специфіка стадій життєвого циклу інноваційного продукту.
5. Сутність організації інноваційної діяльності на підприємстві.
6. Основні етапи інноваційного процесу, їх характеристика.
7. Сутність і зміст інноваційного підприємництва.
8. Моделі інноваційного процесу.
9. Сутність та складові елементи інноваційної сфери.

Тести

1. Дослівно з англійської «інноваційна діяльність» – це:
 - а) оновлення, зміна;
 - б) нововведення;
 - в) новий;
 - г) ваша відповідь.
2. Дослівно з латинської «новація» – це:
 - а) оновлення, зміна;
 - б) нововведення;
 - в) новий;
 - г) ваша відповідь.
3. Інноваційна діяльність – це:
 - а) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений як результат дослідження у сфері людської діяльності, спрямований на підвищення ефективності робіт;
 - б) невід’ємна частина виробничо-господарської діяльності підприємства, орієнтована на оновлення та вдосконалення виробничих сил і організаційно-економічних відносин;
 - в) перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, втілений у нових продуктах і технологіях;
 - г) ваша відповідь.
4. Новація – це:
 - а) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений як результат дослідження у сфері людської діяльності, спрямований на підвищення ефективності робіт;

б) невід’ємна частина виробничо-господарської діяльності підприємства, орієнтована на оновлення та вдосконалення виробничих сил і організаційно-економічних відносин;

в) перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, втілений у нових продуктах і технологіях;

г) ваша відповідь.

5. Інновація – це:

а) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений як результат дослідження у сфері людської діяльності, спрямований на підвищення ефективності робіт;

б) невід’ємна частина виробничо-господарської діяльності підприємства, орієнтована на оновлення та вдосконалення виробничих сил і організаційно-економічних відносин;

в) перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, втілений у нових продуктах і технологіях;

г) ваша відповідь.

6. Відкриття, винаходи, нові процеси – це:

а) інновації;

б) новації;

в) нововведення;

г) ваша відповідь.

7. Особа, яка ініціює процес впровадження інновації і бере на себе відповідальність за його реалізацію:

а) суб’єкт інноваційної діяльності;

б) інноватор;

в) інноваційний менеджер;

г) ваша відповідь.

8. Особа, яка проводить інноваційну діяльність і залучає майнові та інтелектуальні цінності, вкладає власні чи позичені кошти в реалізацію інноваційних проектів:

а) суб’єкт інноваційної діяльності;

б) інноватор;

в) інноваційний менеджер;

г) ваша відповідь.

9. Суб’єктом інноваційної діяльності фізична або юридична особа:

а) може бути;

б) не може бути;

- в) тільки фізична особа;
- г) тільки юридична особа.

Тема 2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Практичне заняття 3

План

1. Становлення та розвиток теорії інновацій. Еволюція інноваційної теорії. Визначення інновацій за Й. Шумпетером. Інноваційні теорії економічного розвитку. Теорія «довгих хвиль» М. Кондратьєва.

2. Роль інновацій в еволюції економічної системи. Місце та роль інновацій у системі господарювання. Вплив інноваційних процесів на розвиток виробництва.

3. Зарубіжний досвід упровадження інновацій. Інноваційні суспільства. Японський досвід використання технологічних змін. Науково-технічні індикатори Південної Кореї. Інноваційні процеси і командно-адміністративна система управління економікою.

4. Сучасні світові тенденції розвитку інновацій. Особливості інноваційних процесів в умовах ринкової економіки. Наукомісткість сучасного виробництва. Монополія та конкуренція в інноваційному процесі. Тенденції інноваційної активності в Україні.

Основні поняття: теорії інновацій. Теорія Й. Шумпетера, теорія М. Кондратьєва, значення інновацій, досвід інноваційної діяльності, тенденції інноваційного розвитку, монополія на інноваційному ринку, конкуренція на інноваційному ринку.

Література: [13–17], [25], [27], [30–32], [34], [39–42], [43–46], [48–49].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Розкрийте сутність поняття «інновації». Наведіть основні види інновацій та охарактеризуйте їх.
2. Охарактеризуйте ключові компоненти, що включає дефініція «інновація».
3. Наведіть типи інновацій, які розрізняє сучасна економічна наука, розкрийте їх зміст.

4. Розкрийте сутність інноваційної діяльності підприємства та наведіть й охарактеризуйте етапи її здійснення.

5. Доведіть чому інноваційна діяльність часто ототожнюється з науковою або науково – дослідною діяльністю?

6. Наведіть основні чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства.

7. Розкрийте зміст понять «інноваційний продукт» та «інноваційна продукція». У чому полягають відмінності між ними?

8. Розкрийте сутність поняття «інноваційний процес». Наведіть етапи моделі інноваційного процесу та охарактеризуйте їх.

9. Що розуміють під життєвим циклом інновації?

10. Охарактеризуйте стадії життєвого циклу інновації.

Тести

1. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» інновація – це:

а) знову створені (застосовані) і (або) удосконалені конкурентоспроможні технології, продукція чи послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери;

б) нововведення представляється як результат творчого процесу у вигляді нової продукції, техніки, технології, методу;

в) нововведення представляється як процес введення нових виробів, елементів, підходів, принципів замість діючих.

2. Зміна дизайну виробу – це:

а) базова інновація;

б) поліпшуюча інновація;

в) псевдоінновація.

3. Чи вважаються псевдоінновації згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» інноваціями:

а) так;

б) ні;

в) у різних випадках – по-різному?

4. За темпами здійснення інновації поділяються:

а) на управлінські, організаційні, соціальні, промислові і т. д.;

б) швидкі, уповільнені, згасальні, наростаючі, рівномірні, стрибкоподібні;

в) трансконтинентальні, транснаціональні, регіональні, великі, середні, дрібні;

г) наукові, технічні, технологічні, конструкторські, виробничі, інформаційні.

5. За масштабами інновації поділяються:

а) на управлінські, організаційні, соціальні, промислові і т. д.;

б) швидкі, уповільнені, згасальні, наростаючі, рівномірні, стрибкоподібні;

в) трансконтинентальні, транснаціональні, регіональні, великі, середні, дрібні;

г) наукові, технічні, технологічні, конструкторські, виробничі, інформаційні.

6. За етапами НПП інновації поділяються:

а) на управлінські, організаційні, соціальні, промислові і т. д.;

б) швидкі, уповільнені, згасальні, наростаючі, рівномірні, стрибкоподібні;

в) трансконтинентальні, транснаціональні, регіональні, великі, середні, дрібні;

г) наукові, технічні, технологічні, конструкторські, виробничі, інформаційні.

7. До об'єктів інноваційної діяльності належать:

а) фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, що здійснюють в Україні інноваційну діяльність і (чи) залучають майнові й інтелектуальні цінності, вкладають власні чи притягнуті засоби в реалізацію в Україні інноваційних проєктів;

б) сукупність підприємств, організацій, установ, їхніх об'єднань, асоціацій, якої-небудь форми власності, що надають послуги з забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікаційні, юридичні, освітні);

в) інноваційні програми і проєкти; нові знання й інтелектуальні продукти; виробниче устаткування і процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери; сировинні ресурси, способи їхнього

видобутку і переробки; товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

8. До суб'єктів інноваційної діяльності належать:

а) фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, що здійснюють в Україні інноваційну діяльність і (чи) залучають майнові й інтелектуальні цінності, вкладають власні чи притягнуті засоби в реалізацію в Україні інноваційних проєктів;

б) сукупність підприємств, організацій, установ, їхніх об'єднань, асоціацій, якої-небудь форми власності, що надають послуги з забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікаційні юридичні, освітні);

в) інноваційні програми і проєкти; нові знання й інтелектуальні продукти; виробниче устаткування і процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери; сировинні ресурси, способи їхнього видобутку і переробки; товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

9. Пріоритетний інноваційний проєкт – це:

а) інноваційний проєкт із найбільшим економічним ефектом;

б) інноваційний проєкт, що належить до одного з пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, затверджених Верховною Радою України;

в) найкращий з інноваційних проєктів, які реалізуються на конкретному підприємстві.

10. Типи інновацій, які виділяє сучасна теорія інноваційного менеджменту:

а) товарну, управлінську, маркетингову, ринкову, технологічну, соціальну, екологічну;

б) товарну, організаційну, технічну, ринкову, маркетингову;

в) управлінську, товарну, технічну, маркетингову; технологічну, організаційну;

г) немає вірної відповіді.

Тема 3
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДТРИМКА
ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття 4

План

1. Інновації як об'єкт державної політики. Необхідність державної підтримки. Особливості економічної політики щодо інновацій. Державна інноваційна політика України.

2. Наукомісткість продукції як мета економічної політики держави. Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності. Мікроекономічні причини необхідності державної підтримки інноваторів. Класифікація інструментів державної підтримки інновацій.

3. Політика оподаткування інноваторів. Прискорена амортизація як метод регулювання оновлення виробництва. Сфери застосування державного впливу на інноваційні процеси. Прямі та непрямі методи сприяння розвитку інноваційної діяльності з боку держави.

4. Підтримка державою малого бізнесу як чинник інноваційної політики. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності. Інтелектуальний продукт. Теоретичні передумови авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Види і типи об'єктів інтелектуальної власності.

5. Промислова власність. Об'єкти промислової власності. Патент як засіб охорони об'єктів промислової власності.

Основні поняття: інноваційна політика, наукомісткість продукції, державна підтримка інноваторів, інноваційні процеси, методи розвитку інноваційної діяльності, промислова власність.

Література: [1–10], [14–19], [21], [23], [25–29], [30–38].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Специфіка функцій інноваційного менеджменту.
2. Значення прогнозування для управління інноваціями.
3. Комунікації в інноваційному менеджменті.
4. Види планових розрахунків в інноваційній сфері.
5. Сутність оперативного управління інноваційною діяльністю.
6. Зміст продуктово-тематичного планування інновацій.
7. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю.

8. Основні поняття, які використовуються в інноваційному менеджменті.

9. Особливості виробничого планування інновацій.

Тести

1. Які правила зобов'язують суб'єктів виконувати прийнятні в суспільстві норми і звичаї, діяти чесно, порядно, брати відповідальність за свої вчинки?

- а) неформальні інститути;
- б) формальні інститути;
- в) традиційні правила;
- г) юридичні закони.

2. Які правила представлені законами та підзаконними актами, що регулюють або обмежують активність суб'єктів інноваційного підприємництва, інших індивідів та організацій, що здійснюють інноваційну діяльність?

- а) неформальні інститути;
- б) формальні інститути;
- в) традиційні правила;
- г) юридичні закони.

3. Прямі й опосередковані способи впливу органів державного управління на поведінку суб'єктів інноваційної діяльності з метою підвищення їх інтересу до створення, освоєння і поширення інновацій та реалізації на цій основі інноваційної моделі країни – це:

- а) методи державного регулювання інноваційної діяльності;
- б) інструменти державного регулювання інноваційної діяльності;
- в) інструменти регулювання попиту;
- г) інструменти регулювання пропозиції;
- г) інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.

4. Акти нормативно-правового або директивного характеру, що регулюють окремі аспекти інноваційної діяльності – це:

- а) методи державного регулювання інноваційної діяльності;
- б) інструменти державного регулювання інноваційної діяльності;
- в) інструменти регулювання попиту;

г) інструменти регулювання пропозиції;

г) інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.

5. Укладені центральними або регіональними органами державного управління договори із суб'єктами інноваційної діяльності щодо розроблення і виробництва інноваційних продуктів, технологій та послуг – це:

а) методи державного регулювання інноваційної діяльності;

б) інструменти державного регулювання інноваційної діяльності;

в) інструменти регулювання попиту;

г) інструменти регулювання пропозиції;

г) інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.

6. Дії, спрямовані на забезпечення інноваторів фінансовою та технічною допомогою, у тому числі створення інноваційної інфраструктури: надання інноваторам грантів, позик, субсидій, гарантованих кредитів, дослідницьких податкових кредитів, виставок, ярмарок тощо – це:

а) методи державного регулювання інноваційної діяльності;

б) інструменти державного регулювання інноваційної діяльності;

в) інструменти регулювання попиту;

г) інструменти регулювання пропозиції;

г) інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.

7. Податкові пільги, пільгове кредитування, субсидування, страхування і гарантування, надання прав на прискорену амортизацію устаткування, дозвіл тимчасової монополії інноватора – це:

а) методи державного регулювання інноваційної діяльності;

б) інструменти державного регулювання інноваційної діяльності;

в) інструменти регулювання попиту;

г) інструменти регулювання пропозиції;

г) інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.

8. Інноваційна політика – це:

а) комплекс заходів держави зі створення соціально-економічних, організаційних та правових умов ефективного розвитку інноваційної діяльності, впровадження сучасних екологічно чистих і ресурсоощадних технологій, збільшення випуску конкурентоспроможності інноваційної продукції;

б) самостійний пріоритетний напрям економічної політики держави з формування сприятливих для розвитку інноваційного підприємництва умов;

в) сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності на формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів;

г) мета державної інноваційної політики;

г) відповіді а і б;

Тема 4

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Практичне заняття 5

План

1. Сутність та складові елементи інноваційної політики фірми. Змістовна характеристика інноваційної політики. Місце інноваційної політики фірми в загальній стратегії розвитку.

2. Складові елементи інноваційної політики фірми. Чинники впливу на формування інноваційної політики фірми. Розроблення інноваційної стратегії. Зв'язок інноваційної стратегії фірми із загальною стратегією розвитку. Принципи її формування та упровадження.

3. Стратегічний план фірми, його розділи. Елементи стратегічного вибору: генеральна мета, основні цілі, стратегії, завдання і програми.

4. Види інноваційних стратегій та їх співвідношення. Наступальна, захисна, імітаційна, залежна, традиційна, «за нагодою» стратегії та їх сутність. Співвідношення різних типів інноваційних стратегій. Процес упровадження інноваційних стратегій. Умови та методи реалізації стратегій.

Основні поняття: інноваційна політика фірми, елементи політики, інноваційна стратегія, стратегічний план фірми, стратегічний вибір, види інноваційних стратегій.

Література: [9–13], [14–19], [21], [23–29], [30–31], [34–37], [39], [41–44].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Сутність та види інноваційної політики фірми.
2. Інноваційні стратегії: мета і завдання.
3. Типи інноваційних стратегій.
4. Вплив зовнішнього і внутрішнього середовища інноваційного підприємства на стратегічне управління інноваціями.
5. Методи обґрунтування інноваційної стратегії.
6. Сутність стратегічного управління інноваціями.
7. Завдання і принципи планування інновацій.

Тести

1. Аналіз конкурентів, обмеження з боку патентно-ліцензійного, податкового законодавства, що гальмує впровадження інновацій, – здійснюється на етапі:

а) аналізу зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

б) аналізу внутрішнього середовища підприємства;

в) визначення загальної стратегії підприємства;

г) визначення інноваційних можливостей;

ґ) формування стратегічних інноваційних цілей;

д) розроблення концепції інноваційної стратегії;

е) формування планів і програм інноваційної діяльності;

є) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

2. Аналіз результатів минулої діяльності, ефективність діяльності підприємства загалом та за окремими видами діяльності, – здійснюється на етапі:

а) аналізу зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

б) аналізу внутрішнього середовища підприємства;

в) визначення загальної стратегії підприємства;

г) визначення інноваційних можливостей;

ґ) формування стратегічних інноваційних цілей;

д) розроблення концепції інноваційної стратегії;

- е) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- є) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

3. Зіставлення місії підприємства, його слабких та сильних сторін, можливостей та загроз зовнішнього середовища, – здійснюється на основі:

а) аналізу зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

- б) аналізу внутрішнього середовища підприємства;
- в) визначення загальної стратегії підприємства;
- г) визначення інноваційних можливостей;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- г) розроблення концепції інноваційної стратегії;
- д) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- е) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

4. Підстава для визначення інноваційних цілей підприємства:

а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

- б) аналіз внутрішнього середовища підприємства;
- в) визначення загальної стратегії підприємства;
- г) визначення інноваційних можливостей;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- д) розроблення концепції інноваційної стратегії;
- е) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- є) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

5. На якому етапі можливе використання SWOT-аналізу:

а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

- б) аналіз внутрішнього середовища підприємства;
- в) визначення загальної стратегії підприємства;
- г) визначення інноваційних можливостей;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- д) розроблення концепції інноваційної стратегії;
- е) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- є) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

6. Який етап залежить від інноваційного потенціалу підприємства та інноваційно-інвестиційного клімату в країні:

а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

- б) аналіз внутрішнього середовища підприємства;
- в) визначення загальної стратегії підприємства;
- г) визначення інноваційних можливостей;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- д) розроблення концепції інноваційної стратегії;
- е) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- ж) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

7. Теорія життєвого циклу продукту, ринкові позиції фірми та її науково-технічна політика є основою для етапу:

а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

- б) аналіз внутрішнього середовища підприємства;
- в) визначення загальної стратегії підприємства;
- г) визначення інноваційних можливостей;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- д) розроблення концепції інноваційної стратегії;
- е) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- є) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

8. Визначення перспективних напрямів і тематики науко-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, планування заходів щодо оновлення продукції, створення та освоєння нових її видів, вдосконалення технічного та організаційного рівня виробництва, – здійснюється на етапі:

а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

- б) аналіз внутрішнього середовища підприємства;
- в) визначення загальної стратегії підприємства;
- г) визначення інноваційних можливостей;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- д) розроблення концепції інноваційної стратегії;
- е) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- є) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

9. Для реалізації якого етапу слід використовувати інструмент планування як «дерево цілей»:

а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;

- б) аналіз внутрішнього середовища підприємства;
- в) визначення загальної стратегії підприємства;

- г) визначення інноваційних можливостей;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- д) розроблення концепції інноваційної стратегії;
- е) формування планів і програм інноваційної діяльності;
- є) розроблення і реалізація інноваційних проєктів.

Тема 5

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Практичне заняття 6

План

1. Особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами інноваційної діяльності. Функції управління інноваційною діяльністю.

2. Організація управління інноваційною діяльністю. Особливості організації управління дослідженнями, розробками та впровадженням інновацій.

3. Ключові аспекти оперативного менеджменту. Сутність оперативного менеджменту інноваційної діяльності та її контролю. Проблеми та завдання оперативного менеджменту на всіх стадіях життєвого циклу інновацій.

4. Інформаційна база та її ефективне використання. Основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Роль організаційних структур в управлінні інноваційними процесами.

5. Особливості організаційних структур управління інноваційною діяльністю (лінійно-функціональні, матричні, дивізійні, штабні). Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Обґрунтування вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю на стадіях життєвого циклу інновацій.

Основні поняття: управління інноваційними дослідженнями, розробка інновацій, впровадження інновацій, оперативний менеджмент, стадії життєвого циклу, організаційні структури.

Література: [8], [14–19], [21], [23], [25–28], [30–34], [45–48].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Специфіка функцій інноваційного менеджменту.
2. Значення прогнозування для управління інноваціями.

3. Комунікації в інноваційному менеджменті.
4. Методи, які використовують при розробці науково-технічних прогнозів.
5. Сутність оперативного управління інноваційною діяльністю.
6. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю.
7. Основні поняття, які використовують в інноваційному менеджменті.

Тести

1. Стратегічне управління інноваційною діяльністю включає:
 - а) розроблення планів і програм інноваційної діяльності;
 - б) обґрунтування проєктів створення нових продуктів;
 - в) розроблення ефективних організаційних форм управління реалізацією інноваційних проєктів;
 - г) управління ресурсним забезпеченням інноваційних програм та проєктів;
 - ґ) усі відповіді правильні;
 - д) правильні відповіді а), б) і г).
2. Оперативне управління інноваційною діяльністю не включає:
 - а) складання календарних планів-графіків виконання робіт;
 - б) контролювання реалізації завдань інноваційної діяльності;
 - в) розроблення коригуючих заходів у процесі реалізації інноваційних завдань;
 - г) стимулювання інноваційної діяльності;
 - ґ) забезпечення виконання інноваційних завдань необхідними матеріальними та інформаційними ресурсами;
 - д) оцінювання альтернативних інноваційних проєктів та прийняття рішення щодо вибору кращого із них для реалізації цілей та завдань фірми.
3. Стратегічне планування інноваційної діяльності підприємства включає етапи:
 - а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;
 - б) оцінювання інноваційного потенціалу підприємства;
 - в) визначення інноваційних можливостей підприємства;
 - г) формування стратегічних інноваційних цілей;
 - ґ) розроблення інноваційних проєктів;
 - д) реалізація інноваційних проєктів;

е) усі відповіді правильні.

4. Стратегія, що пов'язана з прагненням фірми досягти лідерства на ринку шляхом створення та впровадження нових продуктів – це стратегія:

- а) традиційна;
- б) ризикова;
- в) наступальна;
- г) стратегія «за нагодою».

5. Стратегія, спрямована на те, щоб утримати конкурентні позиції фірми на вже існуючих ринках – це стратегія:

- а) традиційна;
- б) захисна;
- в) імітаційна;
- г) стратегія «ринкової ніші».

6. Стратегія, заснована на придбанні ліцензій чи інших об'єктів інтелектуальної власності у фірм, що їх створили – це стратегія:

- а) традиційна;
- б) захисна;
- в) імітаційна;
- г) стратегія «ринкової ніші»;
- г) наступальна;
- д) стратегія «за нагодою».

7. Економічно ефективніший варіант технології виготовлення виробів визначається:

- а) порівнянням технологічної собівартості;
- б) порівнянням величини умовно-постійних витрат на виготовлення продукції;
- в) порівнянням величини витрат на заробітну плату з розрахунку на одиницю продукції;
- г) усі відповіді правильні.

8. Технологічний контроль креслень із метою забезпечення відповідності даної конструкції вимогам економічності її виготовлення – це процес:

- а) оцінювання ефективності виготовлення продукції;
- б) розроблення технології виготовлення виробів;
- в) відпрацювання конструкції виробу на технологічність;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 6
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ
ПІДПРИЄМСТВА

Практичне заняття 7

План

1. Концепція управління інноваційним розвитком підприємств. Принципи формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємств.

2. Структура організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємства. Вплив управління інноваційним розвитком на підвищення ефективності діяльності підприємства.

Основні поняття: концепція управління, організаційно-економічний механізм, управління інноваційним розвитком, структура механізму, вплив управління, підвищення ефективності.

Література: [9–13], [21], [23], [25-28], [30–44], [45–48].

Контрольні питання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості формування (розробки) інноваційної стратегії розвитку підприємства?

2. Наведіть види стратегій інноваційного розвитку підприємства.

3. Сучасні стратегії розвитку інноваційних підприємств вітчизняних та зарубіжних.

Тести

1. Результатом інноваційних процесів є:

- а) нововведення;
- б) новинки;
- в) інвенція;
- г) інновація;
- г) винахід.

2. Під час інноваційного процесу фундаментальні дослідження проводяться:

- а) на фазі «наука»;
- б) на фазі «дослідження»;
- в) на фазі «розробка»;
- г) на фазі «виробництво»;
- г) на фазі «споживання».

3. Корисність інноваційних товарів відображає їх:
- а) вартість;
 - б) споживча вартість;
 - в) якість;
 - г) правильні відповіді «а» і «б»;
 - г) правильні відповіді «а» і «в».
4. За змістом «технічний рівень»:
- а) є поняття якості;
 - б) ширше поняття якості;
 - в) непорівнянний із поняттям якості;
 - г) рівнозначний поняттю якості;
 - г) усі відповіді неправильні.
5. Розвиток науки визначається:
- а) потребами технічного прогресу;
 - б) соціальними потребами;
 - в) економічними потребами;
 - г) фінансовими потребами;
 - г) духовними потребами.
6. Пропозиція з використання якоїсь вже обґрунтованої та впровадженої ідеї інновацій називається:
- а) ініціацією інновацій;
 - б) дифузією інновацій;
 - в) нововведенням;
 - г) інвенцією інновацій;
 - г) усі відповіді правильні.
7. Інновації, що забезпечують виживання підприємств (як реакція на нововведення, здійснюване конкурентами), називаються:
- а) стратегічними інноваціями;
 - б) реактивними інноваціями;
 - в) псевдоінноваціями;
 - г) юридичними інноваціями;
 - г) соціальними інноваціями.
8. За характером участі в процесі виробництва інновації поділяють на:
- а) науково-технічні і соціально-культурні;
 - б) реактивні і стратегічні;
 - в) ринкові і соціально-культурні;

г) основні і додаткові;

г) виробничі.

9. Інновації поділяються на реактивні та стратегічні за таким критерієм:

а) роль у процесі виробництва;

б) характер задоволення попиту;

в) час виникнення;

г) масштаб поширення;

г) рівень корисності.

10. До основних напрямів науково-технічного прогресу в промисловості не належать:

а) комплексна механізація та автоматизація промисловості;

б) комп'ютеризація промисловості;

в) спеціалізація промисловості;

г) хімізація промисловості;

г) упровадження нових технологій.

Тема 7

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття 8–9

План

1. Наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій. Взаємодія наук (фундаментальні, прикладні) у процесі створення інновацій. Класифікаційна схема наукового забезпечення інновацій. Форми організації наукової діяльності (академічна, вузівська, галузева, заводська, комерційна наука).

2. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Інноваційне підприємство як суб'єкт господарювання. Інституційні форми інноваційного підприємства.

3. Види підприємств, які беруть участь в інноваційних процесах (малі підприємства – обслуговуючі фірми, «спін-офф», проектні бригади, інжинірингові фірми). Специфіка венчурного бізнесу.

4. Інноваційні підприємства в Україні. Організаційні форми інтеграції науки та виробництва. Зв'язок інновацій, досліджень та виробництва.

5. Формування та функціонування нових організаційних структур: науково-технологічні парки, науково-промислові

консорціуми, технополіси, фірми-інкубатори, стратегічні альянси. Форми технологічної кооперації.

Основні поняття: наукові організації, суб'єкти інноваційної діяльності, види підприємств, організаційні форми інтеграції науки та виробництва, форми технічної кооперації.

Література: [21], [23], [26–28], [30], [35–37], [39], [41], [43–48].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Сучасні організаційні форми інноваційної діяльності.
2. Особливості функціонування малих інноваційних підприємств.
3. Державна підтримка малого інноваційного бізнесу у промислово розвинених країнах.
4. Організаційні форми інноваційного підприємництва в Україні.
5. Особливості венчурного інноваційного бізнесу.
6. Досвід функціонування науково-технологічних парків у країнах Європи.
7. Розвиток бізнес-інкубаторів у США.
8. Тенденції інноваційної діяльності в Україні.
9. Досвід Європи у створенні і функціонуванні інноваційних структур.
10. Вітчизняний досвід у створенні і функціонуванні інноваційних структур.
11. Формування інноваційних структур та забезпечення їхньої ефективної діяльності.
12. Інноваційні фонди і венчурне підприємництво.
13. Особливості технологічних парків Японії.

Тести

1. Спільна підприємницька діяльність – це:
 - а) підрядне виробництво; б) пряме інвестування;
 - в) ліцензування;
 - г) управління за контрактом;
 - г) підприємство загального володіння.
2. Інноваційна стратегія венчурної фірми полягає в:
 - а) мінімізації ризику;
 - б) максимізації ризику;
 - в) передаванні своїх розробок експлерентам, патіентам, віолентам і комувантам;
 - г) розвитку консалтингу;
 - г) рекламі своїх розробок.

3. Інноваційна стратегія експлерента полягає в:
- а) компенсації втрат від діяльності конкурента;
 - б) створенні нових сегментів ринку;
 - в) поліпшенні якості продукції;
 - г) стимулюванні нового напрямку моди;
 - д) розширенні реклами.
4. Інноваційна стратегія патієнта полягає в:
- а) роботі на вузький сегмент ринку;
 - б) завоюванні частки ринку інших компаній;
 - в) проведенні політики поступових нововведень;
 - г) проведенні політики радикальних нововведень;
 - д) суворій регламентації інноваційної діяльності.
5. Інноваційна стратегія віолента полягає в:
- а) роботі зі скорочення нераціональних витрат;
 - б) радикальній зміні структури управління;
 - в) роботі на масового споживача;
 - г) роботі на індивідуального споживача;
 - д) орієнтації на прибуток.
6. Інноваційна стратегія комутанта полягає в:
- а) прогнозуванні майбутнього нововведення;
 - б) роботі на етапі падіння циклу випуску продукції;
 - в) створенні комфортних умов роботи для персоналу;
 - г) зростанні якості продукції, що випускається;
 - д) освоєнні нових ринків.
7. Розвиток науки визначається:
- а) потребами технічного прогресу;
 - б) соціальними потребами;
 - в) економічними потребами;
 - г) фінансовими потребами;
 - д) духовними потребами.
8. Структура, що спеціалізується на створенні сприятливих умов для виникнення та ефективної діяльності малих інноваційних фірм, має назву:
- а) науково-промисловий комплекс;
 - б) бізнес-«інкубатор»;
 - в) технопарк;
 - г) технополіс.
9. Структура, що виникає на підставі угод між фірмами, які

проводять наукові дослідження, та фірмами, які займаються комерціалізацією результатів, має назву:

- а) науково-промисловий комплекс;
- б) бізнес-«інкубатор»;
- в) технопарк;
- г) технополіс.

Тема 8

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙ І ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА НИХ

Практичне заняття 10

План

1. Сутність попиту на інновації та засоби його відображення. Попит як один із чинників формування інновацій. Напрями аналізу попиту. Закон попиту. Табличне, графічне та аналітичне зображення попиту. Умови, за яких інновація стає товаром. Формування попиту на інновації. Засоби ідентифікації продукції. Три групи нового товару. Інноваційна продукція. Система планування та організація створення нового товару (роботи, послуги). Етапи планування. Генерація ідей. Перевірка концепції.

2. Пробний маркетинг. Чинники попиту на інновації. Види попиту. Особливості чинників попиту на нововведення. Внутрішні чинники попиту. Зовнішні чинники попиту.

3. Види попиту (потенційний, негативний, прихований, повноцінний, нерегулярний та ін.). Вплив чинників на зміну попиту на нову продукцію.

Основні поняття: попит на інноваційну продукцію, аналіз попиту, закон попиту, інноваційна продукція, пробний маркетинг, створення нового продукту, чинники попиту, види попиту, зміна попиту.

Література: [21], [23], [26–28], [30], [35], [37], [39], [41], [43–48].

Контрольні питання для самоперевірки

- 1. Роль маркетингу в розробленні та реалізації інноваційного продукту.
- 2. Сутність попиту на інновації та засоби його впровадження.
- 3. Формування цін на інноваційну продукцію.
- 4. Види попиту на інновації.
- 5. Основні етапи створення нового продукту.

6. Основні напрями і види аналізу попиту на інноваційну продукцію.
7. Чинники, що визначають попит на інноваційну продукцію.
8. Методи формування попиту на інноваційну продукцію.

Тести

1. Сукупність підрозділів, що безпосередньо не беруть участі у створенні нової (профільної) продукції підприємства, але своєю діяльністю сприяють роботі основних цехів, називають:

- а) виробничою інфраструктурою;
- б) інфраструктурою;
- в) соціальною інфраструктурою;
- г) капітальним будівництвом;
- ґ) виробничою структурою.

2. Ви менеджер, працюєте на ринку нових товарів і бажаєте розширити свій ринок. При вивченні ринку нових товарів ви використовуєте таке джерело:

- а) думку ваших клієнтів про товари на ринку;
- б) думку ваших друзів про новинки;
- в) перегляд бізнес-каталогів;
- г) власну книгу замовлень;
- ґ) думку вашого торгового представника.

3. Коли крива попиту на інвестиції знижується, усе з переліченого залишається постійним, за винятком:

- а) стану технології;
- б) процентної ставки;
- в) оплати праці;
- г) стану науки;
- ґ) чекань щодо майбутнього попиту на продукцію.

4. Потенційний попит на продукцію формується:

а) на стадії розроблення і підготовки нової продукції до виходу на ринок;

- б) на етапі виходу нової продукції на ринок;
- в) на етапі утвердження нової продукції на ринку;
- г) на стадії зрілості інноваційної продукції.

5. До внутрішніх чинників, що впливають на розмір та характер попиту, відносять:

- а) прибутки споживачів;
- б) технічний рівень підприємства;

- в) рекламу;
 - г) правове забезпечення;
 - г) ціну на продукцію.
6. До зовнішніх чинників, що впливають на розмір та характер попиту, відносять:
- а) прибутки споживачів;
 - б) технічний рівень підприємства;
 - в) рекламу;
 - г) правове забезпечення;
 - г) ціну на продукцію.
7. Стимулюють попит на нову продукцію такі чинники:
- а) підвищення фондівіддачі;
 - б) підвищення матеріаломісткості;
 - в) випередження конкурентів за часом випуску продукції;
 - г) випередження конкурентами за якістю продукції.
8. Законом попиту називають:
- а) залежність між витратами та попитом на продукцію;
 - б) залежність між обсягом реалізації та ціною на продукцію;
 - в) залежність між ціною та попитом на продукцію.
9. Попит – це:
- а) обсяг продукції, що задовольняє потреби споживача;
 - б) обсяг продукції, котрий споживач хоче й у змозі придбати;
 - в) обсяг продукції, котрий підприємство в змозі виробляти.

Тема 9

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття 11–12

План

1. Цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності. Стратегія фінансування інноваційної діяльності. Методологічні принципи та складові елементи фінансової стратегії фірми щодо фінансування інноваційних процесів.

2. Організаційно-економічний механізм фінансування інновацій. Види фінансування інноваційних процесів. Характеристика різних видів фінансування інноваційних процесів.

3. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Обґрунтування конкретних джерел фінансування інноваційних процесів та врахування ризиків, які можуть виникнути під час

фінансування. Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу.

4. Причини виникнення та використання ризикового (венчурного) фінансування. Засоби страхування, які використовують ризикові інвестори. Переваги та недоліки венчурного фінансування.

5. Лізингове фінансування та його особливості. Необхідність лізингового фінансування інноваційної діяльності. Функції лізингу. Об'єкти лізингу. Види лізингу. Переваги та недоліки лізингового фінансування. Склад лізингових платежів.

Основні поняття: фінансування інноваційної діяльності, стратегія фінансування, механізм фінансування, джерела фінансування, страхові ризики, венчурне фінансування, ризики.

Література: [20–23], [30–33], [34], [36–37], [39], [41], [43–48].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Функції фінансування інноваційних процесів в економіці.
2. Специфіка позабюджетних фондів та інших джерел недержавного фінансування.
3. Фінансова політика підприємства.
4. Сутність і переваги лізингу при фінансуванні інноваційної діяльності.
5. Мета створення і принципи діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень.
6. Джерела фінансових ресурсів підприємства.
7. Правила пошуку перспективних партнерів.

Тести

1. Система фінансування інноваційної діяльності на рівні окремих суб'єктів підприємницької діяльності націлена на:
 - а) фінансування інноваційних проєктів, що забезпечують зміцнення конкурентних позицій підприємств;
 - б) створення необхідних передумов для швидкого й ефективного впровадження технічних новинок;
 - в) створення необхідних матеріальних умов для збереження і розвитку наукового потенціалу країни;
 - г) запобігання впливу наукових кадрів за кордон.
2. Фінансова політика підприємств має відповідати вимогам:
 - а) всі відповіді правильні;

- б) бути узгодженою зі стратегією розвитку організації; забезпечувати гнучкість підприємства;
- в) забезпечувати фінансову стабільність організації;
- г) бути здатною до акумулювання фінансових ресурсів та їх ефективного використання.

3. Інвестиції для фінансування інноваційних програм поділяють на групи:

- а) прями, супутні, фінансування науково-дослідних робіт;
- б) залучені та власні;
- в) фінансові та реальні;
- г) інвестиції в основні засоби (матеріальні та нематеріальні активи) і в оборотні кошти.

4. До прямих інвестицій відносять:

- а) інвестиції в основні засоби і в оборотні кошти;
- б) інвестиції в матеріальні та нематеріальні активи;
- в) інвестиції які найчастіше пов'язані з придбанням нової технології (патенту чи ліцензії) і торгової марки;
- г) інвестиції, які забезпечують і супроводжують проєкт.

5. Інвестиції в нематеріальні активи передбачають:

- а) інвестиції які найчастіше пов'язані з придбанням нової технології (патенту чи ліцензії) і торгової марки;
- б) інвестиції в матеріальні та нематеріальні активи;
- в) інвестиції, які забезпечують і супроводжують проєкт;
- г) інвестиції в основні засоби і в оборотні кошти.

6. Супутні інвестиції передбачають:

- а) інвестиції в об'єкти, які пов'язані територіально і функціонально з інноваційним об'єктом і які необхідні для його нормальної експлуатації;

- б) інвестиції в матеріальні та нематеріальні активи;

- в) інвестиції які найчастіше пов'язані з придбанням нової технології (патенту чи ліцензії) і торгової марки;

- г) інвестиції, які забезпечують і супроводжують проєкт.

7. Довгострокова оренда машин та обладнання, що дає змогу зменшити розмір початкових інвестицій – це:

- а) лізинг;
- б) форфейтинг;
- в) франчайзинг;
- г) емісія.

8. Позикові фінансові кошти для фінансування інноваційної діяльності не включають:

- а) доброчинні внески;
- б) банківські кредити;
- в) безвідсоткові позики;
- г) розміщення облігацій.

9. Власні джерела фінансування інноваційної діяльності не включають такі фінансові кошти:

- а) безвідсоткові позики;
- б) статутний фонд;
- в) прибуток;
- г) мобілізація внутрішніх активів.

Тема 10

ОНОВЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БАЗА ПІДПРИЄМСТВА

Практичне заняття 13

План

1. Техніко-технологічний стан підприємства. Техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства.

2. Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства. Відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства.

3. Оцінка техніко-технологічного стану підприємства. Сутність технологічних змін на підприємстві.

Основні поняття: техніко-технологічна база, технічний розвиток, оцінка технічного та технологічного стану, технологічні зміни, відтворення техніко-технологічного рівня розвитку.

Література: [25], [27], [30–32], [34–35], [36–37], [39], [41], [43–48].

Контрольні питання для самоперевірки

- 1. Оцінка техніко-технологічної бази підприємства.
- 2. Загальна характеристика техніко-технологічної бази підприємства.
- 3. Сучасні тенденції розвитку техніко-технологічної бази підприємств різних галузей.
- 4. Проблеми оцінки технічного рівня різногалузевих підприємств.
- 5. Можливі та найбільш ефективні форми технічного розвитку підприємства.
- 6. Стан техніко-технологічного розвитку промисловості України.

7. Необхідність та ефективність застосування лізингу як нової форми оновлення й розвитку технічної бази підприємств.

8. Мотивація підприємств щодо впровадження нововведень.

9. Основні шляхи організації оновлення техніко-технологічної бази підприємства.

Тести

1. Сукупність спеціалізованих знарядь, предметів та способів праці, за допомогою яких виробляються певні види однорідної продукції або надаються послуги, що задовольняють однорідні потреби:

- а) техніко-технологічна база підприємства;
- б) технологія;
- в) технічний розвиток підприємства;
- г) обладнання.

2. Спосіб перетворення вхідних елементів (сировини, матеріалів, інформації тощо) на вихідні (продукти, послуги):

- а) технологія;
- б) техніка;
- в) технічний розвиток підприємства;
- г) обладнання.

3. Здійснюване по єдиному проекту переустаткування виробництва, що може включати в собі як будівництво нових, так і розширення діючих об'єктів:

- а) реконструкція;
- б) нове будівництво;
- в) технічне переозброєння;
- г) розширення діючих підприємств.

4. Безперервний взаємообумовлений процес розвитку науки і техніки, спрямований на створення нових і вдосконалення існуючих технологій, засобів виробництва і продукції це:

- а) науково-технічний прогрес;
- б) техніко-технологічна база підприємства;
- в) технічний розвиток підприємства;
- г) обладнання.

5. Технічні засоби, за допомогою яких виконують технологічні операції, внаслідок чого відбувається зміна фізичних чи хімічних характеристик вихідної сировини, її фізичної форми, зовнішнього вигляду:

а) обладнання;

б) техніка;

в) технологія;

г) технічний розвиток підприємства.

6. Комплекс заходів щодо підвищення техніко-технологічного рівня окремих виробництв на основі впровадження передової техніки і технології, механізації та автоматизації виробництва:

а) технічне переозброєння;

б) реконструкція;

в) нове будівництво;

г) розширення діючих підприємств.

7. Форма технічного розвитку, що не відноситься до розвитку техніко-технологічної бази підприємства:

а) капітальний ремонт;

б) реконструкція;

в) розширення;

г) технічне переозброєння.

8. Підтримування техніко-технологічної бази підприємства відбувається за напрямком:

а) всі відповіді правильні;

б) заміна спрацьованого устаткування новим;

в) капітальний ремонт устаткування;

г) технічне доозброєння підприємств.

Тема 11

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ: ОБГРУНТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ

Практичне заняття 14

План

1. Інноваційний проєкт як об'єкт фінансування. Критерії та умови оцінювання інноваційного проєкту.

2. Класифікація інноваційних проєктів.

3. Оцінювання інноваційного проєкту.

4. Обґрунтування бізнес-плану інноваційного проєкту.

5. Стратегія фінансування інноваційного проєкту.

Основні поняття: інноваційний проєкт, критерії оцінювання інноваційного проєкту, класифікація інноваційних проєктів, стратегія фіксування, обґрунтування бізнес-плану, умови оцінки.

Література: [4], [9], [11], [20–24], [26–28], [30], [35], [36–37], [39], [41], [43–44].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Види ефективності інноваційних процесів.
2. Показники ефективності інноваційного проекту, їхні переваги та недоліки.
3. Експертиза інноваційних проєктів.
4. Ризики інноваційних проєктів.
5. Методи зниження ризиків.

Тести

1. Інноваційний проєкт – це:
 - а) план довгострокових фінансових укладень;
 - б) бізнес-план;
 - в) програма дій з використання фінансових ресурсів;
 - г) завдання із визначеними вихідними даними і плановими результатами (цілями), що обумовлюють засіб його вирішення;
 - г) комплекс взаємопогоджених заходів, розроблених для досягнення визначених цілей протягом певного часу при встановлених ресурсних обмеженнях.
2. До головних ознак інноваційного проєкту не належить:
 - а) зміна стану після досягнення мети проєкту;
 - б) обмеженість у часі;
 - в) обмеженість ресурсів;
 - г) складність;
 - г) неповторність.
3. Визначення мети інноваційного проєкту не передбачає:
 - а) визначення результатів діяльності на певний строк;
 - б) обмеження ресурсів проєкту;
 - в) кількісну оцінку результатів проєкту;
 - г) доказів, що результати проєкту можуть бути досягнуті;
 - г) визначення умов, за яких результати проєкту можуть бути досягнуті.
4. До внутрішнього середовища інноваційного проєкту належать:
 - а) кліматичні умови;
 - б) рівень інформаційних технологій;
 - в) умови і рівень життя;

- г) стиль керівництва проектом;
- г) рівень оподаткування.
- 5. До учасників інноваційного проекту не належить:
 - а) замовник;
 - б) субконтрактор;
 - в) інвестор;
 - г) контрактор;
 - г) ділер.
- 6. До властивостей інноваційного проекту не відносять:
 - а) масштаб;
 - б) складність;
 - в) якість;
 - г) ризиковість;
 - г) тривалість.
- 7. Середні інноваційні проекти – це проекти вартістю:
 - а) від 1 до 5 млн доларів;
 - б) від 5 до 10 млн доларів;
 - в) від 10 до 50 млн доларів;
 - г) від 50 до 100 млн доларів;
 - г) від 100 до 500 млн доларів.
- 8. Короткострокові інноваційні проекти – це проекти тривалістю:
 - а) до 1 року;
 - б) до 2 років;
 - в) до 3 років;
 - г) до 4 років;
 - г) до 5 років.

Тема 12

КОМПЛЕКСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Практичне заняття 15

План

1. Основні принципи вимірювання ефективності інноваційної діяльності. Принципи оцінювання економічної ефективності інноваційних проектів. Об'єкт вимірювання ефективності. Два види ефекту: мікроекономічний та макроекономічний підхід.

2. Основні показники економічної ефективності інноваційних проєктів. Термін окупності. Облікова норма прибутку. Процес дисконтування. Показник чистої теперішньої вартості. Індекс прибутковості. Внутрішня норма прибутковості.

3. Економічне оцінювання соціальних результатів інноваційної діяльності. Соціальні результати, які оцінюються економічною мірою.

4. Показники соціально-економічного ефекту. Правило тотожності корисного результату при соціально-економічному оцінюванні. Класифікація та правила визначення суми економічних збитків.

Основні поняття: ефективність інноваційної діяльності, принципи оцінювання, об'єкти вимірювання, показники економічної ефективності, соціальні результати, соціальний ефект.

Література: [4], [6–9], [11], [21], [23–24], [26–28], [30], [35], [36–37], [39], [41], [43–48].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Структура й особливості інноваційних витрат.
2. Принципи оцінювання інноваційного проєкту.
3. Показники науково-технічної і соціальної ефективності інноваційного проєкту.
4. Види ефекту від інноваційної діяльності.
5. Основні матеріальні і нематеріальні результати інноваційної діяльності.
6. Прості й інтегральні показники фінансової оцінки інноваційного підприємства.

Тести

1. До основних критеріїв оцінювання результатів інновацій не належать:

- а) актуальність;
- б) значимість;
- в) багатоаспектність;
- г) адаптивність;
- г) усі відповіді правильні.

2. Визначення ефекту від реалізації інновацій має включати таку оцінку:

- а) науково-технічну;
- б) економічну;
- в) ресурсну;
- г) соціальну;
- г) екологічну;
- д) всі перелічені види оцінок;
- е) неправильна відповідь

3. Характеризує загальний результат, отриманий підприємством від здійснення інноваційних заходів за певний проміжок часу:

- а) абсолютна ефективність;
- б) одноразовий ефект;
- в) мультиплікаційний ефект;
- г) порівняльна ефективність;
- г) загальнодержавна ефективність.

4. Чиста теперішня вартість – це:

- а) різниця між майбутньою вартістю потоку майбутніх вигод та поточною вартістю теперішніх і майбутніх витрат проекту протягом його життєвого циклу;
- б) майбутня вартість вигод від зроблених капіталовкладень;
- в) поточна вартість вигод від зроблених капіталовкладень;
- г) алгебраїчна дисконтована сума поточної вартості майбутніх вигод та поточної вартості теперішніх і майбутніх витрат проекту протягом його життєвого циклу.

5. Позитивне рішення щодо доцільності реалізації інноваційного проекту суб'єктом підприємницької діяльності приймається тоді, коли чиста теперішня вартість, що супроводжує реалізацію проекту:

- а) менша нуля;
- б) більша нуля;
- в) більша одиниці;
- г) менша одиниці.

6. Відношення приведених доходів до приведених на цю ж дату витрат, що супроводжують реалізацію управлінського рішення – це:

- а) індекс рентабельності;
- б) внутрішня норма доходності;
- в) чиста дисконтована вартість;

- г) чиста теперішня вартість;
- г) поріг рентабельності інноваційного проекту.

7. Вкажіть правильне визначення:

а) внутрішня норма рентабельності – це норма дисконту, при якій величина дисконтованих доходів за певне число років стає рівною інвестиційним вкладенням у реалізацію рішення;

б) внутрішня норма рентабельності – це порогове значення рентабельності, яке забезпечує рівність нулю інтегральному ефекту, розрахованому на економічний термін життя інноваційного проекту;

в) внутрішня норма рентабельності – це максимальний відсоток за позиками, який можна платити за використання необхідних ресурсів, залишаючись при цьому на беззбитковому рівні;

г) усі відповіді правильні;

г) правильна відповідь

8. Основним принципом оцінювання економічної ефективності реалізації інновацій є:

а) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх виробництво та споживання;

б) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх розроблення, виробництво та споживання;

в) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх розроблення;

г) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх розроблення та виробництво.

Тема 13

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття 16

План

1. Сутність комерціалізації результатів інноваційної діяльності.

2. Методи комерціалізації результатів інноваційної діяльності.

3. Інтелектуальна власність та її трансформація в інноваційний продукт.

4. Оцінка вартості інтелектуальної власності. Способи комерціалізації інтелектуальної власності.

Основні поняття: комерціалізація результатів інноваційної діяльності, інтелектуальна власність, способи комерціалізації інтелектуальної діяльності, трансформація в інноваційний продукт.

Література: [4], [6–9], [11], [20–24], [26–28], [30], [35], [36–37], [39], [41], [43–48].

Контрольні питання для самоперевірки

1. Сутність та переваги комерціалізації шляхом внесення прав на об'єкти права інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.

2. Етапи оцінки об'єктів інтелектуальної власності.

3. Трансфер технологій і комерціалізація результатів інноваційної діяльності.

4. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності за договором лізингу.

5. Захист інтересів України в інноваційній сфері.

6. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності в інших країнах.

7. Спільні ознаки та відмінності в авторському та патентному праві.

Тести

1. Процес ефективного формального і неформального впливу на людей у зв'язку з реалізацією місії підприємства (фірми) називається:

- а) лідерство;
- б) регулювання;
- в) комунікація;
- г) мотивація;
- г) організація.

2. При розробленні інноваційної стратегії підприємства враховуються:

- а) ринкова позиція підприємства;
- б) науково-технічна політика підприємства;
- в) життєвий цикл продукту;
- г) усі відповіді правильні.

3. Розроблення інноваційної стратегії підприємства починається з:

- а) формулювання загальної мети підприємства;
- б) розроблення плану інноваційної діяльності підприємства;
- в) вибору джерел фінансування інноваційного проєкту;
- г) оцінювання ринку збуту.

4. Які з перелічених чинників не перешкоджають проведенню інноваційної діяльності у великих організаціях:

- а) узгодженість роботи всіх підрозділів;
- б) складність структури ієрархії;
- в) стимулювання інноваційних заходів;
- г) опір змінам.

5. Розроблення інноваційної стратегії підприємства ґрунтується на:

- а) аналізі зовнішнього та внутрішнього середовища;
- б) фінансовій стійкості підприємства;
- в) аналізі конкурентної позиції підприємства;
- г) аналізі фінансового стану конкурентів.

6. Які чинники впливають на формування стратегічних цілей діяльності підприємства:

- а) зміни на ринку;
- б) зміни зовнішнього середовища через державне регулювання;
- в) внутрішні зміни на підприємстві;
- г) зміни економічних, політичних і соціальних умов.

7. Система стратегічних цілей розвитку підприємства визначається:

- а) кон'юнктурою ринку;
- б) місією підприємства;
- в) поведінкою підприємств-конкурентів;
- г) умовами державного регулювання.

8. Яка організаційна структура управління сприяє інноваційній діяльності на підприємстві:

- а) лінійно-функціональна;
- б) матрична;
- в) дивізійна;
- г) лінійна.

Список використаних та рекомендованих джерел

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 36, ст.266 (із змінами та доповненнями)

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

2. Указ Президента України Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року від 30.09.2019 № 722/2019

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

3. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>

4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні» від 21.06.2022 № 2330-IX URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#Text>

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями).

URL: https://ips.ligazakon.net/document/T10_2755

7. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (із змінами та доповненнями).

URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T030435>

8. Закон України «Про інноваційні парки» від 25.06.2009 № 1563-VI Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, № 51, ст.757 (зі змінами та доповненнями) URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>

9. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.1999 № 991-XIV (із змінами та доповненнями) URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>

10. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 № 143-V (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>

11. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 47, ст.646, (із змінами та доповненнями)

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

12. Алейнікова О. В., Притула Н. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Київ: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2016. 614 с.

13. Андрієнко М. М., Кушнірова К. С. Виклики інноваційного розвитку для підприємств України // Progressive research in the modern world. Proceedings of the 3th International scientific and practical conference. Science Publisher. Boston, USA. 2022. Pp. 615-622. URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-progressive-research-in-the-modern-world-1-3-12-2022-boston-ssha-arhiv/>

14. Андрієнко М. М., Лістровой Р. С. Економічні аспекти розвитку інноваційних підприємств / Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції – 21 жовтня 2021 р. Том 2. Київ: НАУ, 2021. С. 22–23

15. Андрієнко М. М., Чолак А. В. Значення інноваційно-інвестиційного розвитку для підвищення іміджу транспортного підприємства / Причорноморські економічні студії: наук. журнал. Одеса: Причорн. наук.-досл. ін-т економіки та інновацій, 2020. Вип. 59–1. С. 86–91

16. Ареф'єва О., Побережна З. Конвергентний розвиток інноваційного співробітництва в умовах просторово-циркулярної економіки // Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics. 2021. Т. 10. №. 20.

17. Ареф'єва О. В., Сафонік Н. П., Кривенко Є. А. Фактори інноваційного розвитку системи матеріально-технічного забезпечення підприємства в умовах неотехнологічного відновлення. Modern Economics. 2021. № 30(2021). С. 13–20. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-02).

18. Безгін К. С., Клименко Ю. М. Управління інноваціями: навч. посібник. Вінниця: ДонНУ, 2017. 207 с.

19. Бондар С. І., Горник В. Г. Горбань Ю. Ф. Формування державної політики в сфері інноваційної діяльності. Київ: Ліра-К, 2017. 280 с.

20. Буняк Н. М. Інноваційний менеджмент: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 132 с.

21. Буняк Н. М. Управління інноваціями: збірник тестових завдань. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2015. 48 с.
22. Гарбуз С. В., Пенкіна Т. Є., Хоменко Л. М., Соболева Т. О. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2013. 667 с.
23. Гречаник Б. В. Особливості формування та реалізації державної інноваційної політики: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ: ІФОЦППК, 2018. 90 с.
24. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.
25. Гуроров О. І., Ярута М. Ю., Сисоєва С. І. Економіка та організація інноваційної діяльності. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Х., 2019. 227 с.
26. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / І. А. Павленко, Н. П. Гончарова, Г. О. Швиданенко. К.: КНЕУ, 2002. 150 с.
27. Єлейко В.І., Миронов Ю.Б. Демчишин М.Я., Боднар Р.Д. Економетричний аналіз інноваційної діяльності підприємств: навч. пос. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. 220 с.
28. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: навч. посібник: 2-ге вид. Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 427 с.
29. Зянько В. В., Єпіфанова І.Ю. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2015. 172 с.
30. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підручник. Суми: ВТД Університетська книга, 2010. 334 с.
31. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія / за ред. д.е.н., проф., акад. М. П. Денисенка, д.е.н., проф. Л. І. Михайлової. Суми: ВТД Університетська книга. 2023. 1050 с.
32. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посібник/ Пугач А. М., Демчук Н. І., Довгаль О. В., Крючко Л. С., Тягло Н. В. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2018. 348 с.

33. Інноваційне право: науково-практичний посібник за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського, О. В. Розгон. Харків: Право, 2019. 246 с.

34. Коваленко О. М., Масленніков Є. І., Кузнецов Е. А., Сафаров Ю. М., Філіппова С. В. та ін. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 634 с.

35. Ковалів М. В., Ортинська Н. В., Хомишин І. Ю., Єсімов С. С., Скочиляс-Павлів О. В., Сидор М. Я., Скриньковський Р. М. Адміністративно-правове регулювання інноваційної діяльності: навч. посібник. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2020. 288 с.

36. Копитко М. І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями: навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с.

37. Копитко М. І. Управління інноваціями: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 292 с.

38. Kostyunik, O., Andriienko, M., Voinalovych, I. ., Bosa, I. and Bilychenko, M. (2023) “ORGANIZATIONAL SUPPORT FOR THE FORMATION OF THE ECONOMIC SECURITY SYSTEM OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF INTELLECTUAL AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIETY”, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 45(4), pp. 399–405. doi: 10.15544/mts.2023.39.

URL: <https://ejournals.vdu.lt/index.php/mtsrbid/article/view/5111>

39. Левченко Ю. Г. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 448 с.

40. Левченко Ю. Г. Економіка й організація інноваційної діяльності: курс лекцій. К.: НУХТ, 2012. 163 с.

41. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. Економіка та бізнес-інновації: підручник. Суми: Університетська книга, 2023. 702 с.

42. Микитюк П. П., Брич В. Я., Шкільняк М. М., Микитюк Ю.І. Інноваційний менеджмент: підручник. Тернопіль: Економічна думка. ТНЕУ, 2019, 518 с.

43. Микитюк П. П., Сенів Б. Г. Інноваційна діяльність: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

44. Михайлова Л. І., Гуторов О. І., Турчіна С. Г., Шарко І. О. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
45. Рудь Н. Економіка та організація інноваційної діяльності: підручник / Н. Рудь, А. Гордійчук. 2-ге вид., перероб. і доп. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. 446 с.
46. Стойко І. І. Управління інноваціями: навч.-метод. посібник. Тернопіль, ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 200 с.
47. Тебенко В. М. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч. посіб. Вид-во: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс». 2014. 302 с.
48. Чичкало-Кондрацька І. Б., Буряк А. А. Міжнародна інноваційна діяльність: навч. посібник. Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2018. 95 с.
49. Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства» першого (бакалаврського) рівня освіти. Київ: НАУ, 2021. URL: <https://surl.li/mykoan>
50. Робоча програма з навчальної дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності», Київ: НАУ. 2023. URL: <https://surl.li/mrtcnu>
51. Стандарт вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня спеціальності 051 «Економіка». Київ: МОН України, 2018. URL: <https://surl.li/tzqsot>

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Модуль 1. Економіка і організація інноваційної діяльності	5
ТЕМА 1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів	5
ТЕМА 2. Теоретичні засади та сучасні тенденції інноваційного розвитку економіки	8
ТЕМА 3. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності	12
ТЕМА 4. Інноваційна політика підприємства	15
ТЕМА 5. Управління інноваційними процесами	19
ТЕМА 6. Управління інноваційним розвитком підприємства	22
ТЕМА 7. Організаційні форми інноваційної діяльності	24
ТЕМА 8. Особливості створення інновацій і формування попиту на них	27
ТЕМА 9. Фінансування інноваційної діяльності	29
ТЕМА 10. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства	32
ТЕМА 11. Інноваційний проект: обґрунтування та реалізація	34
ТЕМА 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства	36
ТЕМА 13. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності	39
Список використаних та рекомендованих джерел	42

Навчальне видання

ЕКОНОМІКА
І ОРГАНІЗАЦІЯ
ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Практикум
для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка»

Укладачі:

АРЕФ'ЄВА Олена Володимирівна
ПЛЕЦЬКА Саміра Тимофіївна
АНДРІЄНКО Марія Михайлівна

В авторській редакції
Технічний редактор А.І. Лавринович
Коректор В. І. Куксов
Комп'ютерна верстка Н. В. Черної